

СКАВРОНСЬКА ІРИНА ВОЛОДИМИРІВНА,

кандидат економічних наук, ст. викладач

Тернопільського національного економічного університету, м. Тернопіль

Skavronska Iryna,

Ph.D. in Economics, Senior Lecturer

Ternopil National Economic University, Ternopil

Скавронская Ирина Владимировна,

кандидат экономических наук, ст. преподаватель

Тернопольского национального экономического университета, г. Тернополь

СВІТОВІ І ГЛОБАЛЬНІ МІСТА: ПОДІБНОСТІ ТА ВІДМІННОСТІ

WORLD AND GLOBAL CITIES: SIMILARITIES AND DIFFERENCES

МИРОВЫЕ И ГЛОБАЛЬНЫЕ ГОРОДА: СХОДСТВА И РАЗЛИЧИЯ

Анотація

Стаття присвячена проблемі визначення подібностей та відмінностей між світовими і глобальними містами у сучасному економічному середовищі. Пояснено необхідність теоретичної інтерпретації термінів «світове» і «глобальне» місто. Виявлено, що глобальні міста відіграють колосальнішу роль порівняно зі світовими містами завдяки низці особливостей (стрімкому розвитку фінансового сектору, сектору послуг й індустрії розваг, інноваціям та інформаційним технологіям).

Ключові слова: *світове місто; глобальне місто; фінансові й інформаційні потоки; сектор послуг; глобальна економіка*

Аннотация

Статья посвящена проблеме определения сходств и различий между мировыми и глобальными городами в современной экономической среде. Объяснено необходимость теоретической интерпретации терминов «мировой» и «глобальный» город. Выведено, что глобальные города играют большую роль по сравнению с мировыми городами благодаря ряду особенностей (стремительному развитию финансового сектора, сектора услуг и индустрии развлечений, инновациям и информационным технологиям).

Ключевые слова: *мировой город; глобальный город; финансовые и информационные потоки; сектор услуг; глобальная экономика*

Annotation

The article is devoted to the problem of determination of similarities and differences between world and global cities in the contemporary economic environment. The interpretation of terms "world city" and "global city" by various authors like P. Hall, S. Sassen, J. Friedmann and others is given. A world city is seen in terms of powerful politics, development of trade, culture and education while a global city is considered to be a center which includes not only trade, influential political activity, educational and cultural attributes but also located in there headquarters of TNCs and international organizations, prevailing financial and service sectors, information technology, innovations, sports mega-events hosting. In accordance with the Global Cities Index (GCI) top 20 global cities of the

world in 2008-2014 are demonstrated. Similarities between world and global cities consists in the fact that they both operate in a globalized environment and are used by the global capital for organization of production and markets. Differences – including world cities are primary while global ones are secondary; forming of world cities is caused by historical and geographical factors as well as by development of trade as global cities due to innovations, technologies and strengthening of financial relations.

Key words: *a world city, a global city, financial relations, a service sector, global economy*

Постановка проблеми. Просторове поширення виробництва, включаючи його інтернаціоналізацію, стимулювало зростання централізованих вузлів управління, регулювання і обслуговування нової економіки. Однак, виробництво розсіюється у всьому світі, а сектор послуг все більше концентрується у відносно небагатьох містах.

У сьогоднішньому глобалізованому середовищі саме міста є двигунами розвитку міжнародних міграційних процесів, торгівлі, культури, комерційної і політичної діяльності. Зіштовхуючись один з одним, вони приваблюють багатих мешканців, стають місцем проведення спортивних мега-заходів (наприклад, Олімпійських ігор, чемпіонатів з футболу), резиденції відомих особистостей і розміщення штаб-квартир міжнародних організацій, транснаціональних корпорацій тощо, залучають стартапи й інвестиції.

Такі міста відіграють вагомую роль на міжнародній арені і часто відомі як «світові міста» чи «глобальні міста». Ці терміни нерідко асоціюють один з одним чи взагалі використовують, як синонімічні поняття. У зв'язку із цим проблема чіткого розуміння й усвідомлення їх сутності, а відтак і значимості у розвитку не лише окремої держави, а й всього світу актуалізується.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Цінний внесок у формування концепції світових – глобальних міст зробили, перш за все, такі зарубіжні дослідники, як С. Сассен [1], П. Геддес [2], П. Холл і М. Кастельс [3], які трактують поняття «світове місто» і «глобальне місто», розкриваючи й аналізуючи їх сутність і притаманні риси. До вітчизняних учених варто віднести І. Вороніна [4], Т. Нагорняк [5], О. Бойко-Бойчук [6], які звертають увагу на окремі аспекти даної теорії, зокрема, І. Воронін розглядає основні фактори впливу процесів глобалізації та інформатизації на систему розселення, що сприяє формуванню глобальних міст, Т. Нагорняк приділяє увагу ролі міст у контексті розвитку світової політичної системи, а О. Бойко-Бойчук аналізує сучасні світові тенденції розвитку міст розвинутих країн світу.

Відтак, бракує наукових досліджень, особливо вітчизняних, котрі б відображали і пояснювали природу й розбіжності між світовими і глобальними містами на сучасному етапі розвитку міжнародної спільноти.

Метою дослідження є виділення й окреслення подібностей та відмінностей між світовими і глобальними містами.

Реалізація поставленої мети передбачає виконання таких завдань:

- пояснити незворотній процес посилення ролі міста;
- розкрити сутність термінів «світове місто» і «глобальне місто»;
- висвітлити роль глобальних і світових міст у становленні глобальної економіки.

Виклад основного матеріалу. Глобальні міста є відносно новим явищем порівняно зі світовими містами. Так, ще у 1915 р. П. Геддес, опублікувавши свою роботу під назвою «Міста в еволюції» (*Cities in Evolutions*), запропонував термін «світове місто» [7], а також висунув свої пропозиції щодо управління містами.

Коментарі П. Геддеса стосовно світових міст були майже забуті, аж допоки через півстоліття П. Холл не спровокував оновленого інтересу до цієї теми, вважаючи, що є низка міст, в яких ведеться більша частина міжнародного бізнесу. З цією метою дослідник проаналізував головні атрибути (політику, торгівлю, комунікації, фінансову діяльність, культуру, технології й освіту) міст верхівки світової ієрархії, а саме Лондона, Парижу, Рандстаду Голланд, Рейн-Пура, Москви, Нью-Йорку і Токіо. Такі міста П. Холл назвав «світовими містами» і виділив кілька характерних для них рис: перш за все, ці міста, як правило, є великими центрами політичної могутності, оскільки саме тут зосереджені представники найпотужніших національних урядів і нерідко міжнародні представництва, а також такі інституції, як профспілки, федерації роботодавців, штаб-квартири великих промислових концернів тощо. Світові міста є провідними фінансовими центрами країн, в яких вони знаходяться, об'єднуючи центральні банки, великі страхові компанії і цілу низку інших спеціалізованих фінансових установ [8, с. 7].

Отож, Холл розглядає світове місто з позицій різноманітних ролей, яке воно відіграє: будучи центром національної і міжнародної політичної сили; внутрішньої і міжнародної торгівлі; фінансових послуг; професійної діяльності у медицині, юриспруденції, вищій освіті; застосування інформаційних технологій; споживання меншістю предметів розкоші і більшості товарів серійного виробництва; а також центром мистецтва, культури і розваг. Разом з тим, учений наголошує, що ця дефініція не потребує коригування чи уточнення з виникненням феномену глобалізації і його впливом на міські системи.

В подальшому М. Кастельс і Д. Харві визначили вирішальний зв'язок між міськими змінами і глобальними економічними процесами [9]. Їх дослідження покладено в основу праці Дж. Фрідмана «Гіпотеза світового міста» (*The World City Hypothesis*), що була представлена як дослідницька програма. «Гіпотеза» Фрідмана [10, с. 74 – 78] була ні теорією, ні універсальним узагальненням про міста, але стала відправною точкою для подальших досліджень, включаючи 7 взаємопов'язаних положень (табл. 1).

Таблиця 1

«Гіпотеза світового міста» Дж. Фрідмана

Характер інтеграції міста у світову економіку є вирішальним для всіх структурних змін, що відбуваються в ньому	Місто – це просторово інтегрована економічна і соціальна система на даній території. Форма, інтенсивність і тривалість зв'язку між міською системою та глобальним капіталом може варіюватися, але здебільшого зміни, що відбуваються у містах, є зовнішньо індукованими напрямом й обсягом потоків транснаціонального капіталу, а також просторовим поділом функцій, що виконують фінанси, менеджмент і виробництво. Зміни у міській системі включають зміни у функціях, що виконує місто, його фізичній формі і структурі ринку праці.
Ключові міста в усьому світі використовуються глобальним капіталом як «базові точки» для організації виробництва і ринків	Фрідман представляє ієрархію світових міст на основі характеру їх інтеграції в світову економіку. Критеріями відбору у цьому випадку є: великі фінансові центри; штаб-квартири транснаціональних корпорацій; швидке зростання сектора бізнес-послуг; вагомий виробничий центр; основний транспортний вузол; населення. Ця ієрархія представляє первинні і вторинні світові міста і далі класифікує їх за основними та напів-периферійними країнами. Всі міста, окрім двох основних (Сінгапур і Сан-Паулу), знаходяться на глобальній півночі.
Глобальні функції управління світовими містами виражаються в їх виробничій структурі і структурі ринків праці	Збільшення світових міст спостерігається в окремих секторах і галузях економіки; світові міста відіграють ідеологічну роль як центри розробки і поширення знань та мистецтва (наприклад, новини, розваги); робоча сила поділяється на професіоналів з високою заробітною платою і низькооплачуваних працівників.
Світові міста є головним місцем для накопичення і концентрації капіталу	Деякі світові міста є нетиповими і їм не притаманна висока концентрація прямих іноземних інвестицій (наприклад, Токіо: будучи головним містом для японського капіталу, державна політика направлена на його захист від інвестування у саме місто).
Світові міста є дестинаціями для великої кількості мігрантів як внутрішніх, так і міжнародних	Як внутрішні, так і міжнародні мігранти сприяють економічному зростанню в провідних країнах і їх містах. Останні намагаються приборкати низькокваліфікованих іммігрантів та створюють попит на спеціалістів в рамках законодавства і спеціальних програм. Напів-периферійні країни (і

	їх міста) характеризуються швидким зростанням населення, а спроби приборкати внутрішньорегіональну міграцію в основному безуспішні.
Формування світових міст демонструє основні протиріччя індустріального капіталізму, зокрема просторової класової поляризації	Фрідман ідентифікує три виміри просторової поляризації: глобальний – збільшення прірви між багатими і потужними економіками та периферійними країнами; регіональний – що виражає нерівність між регіонами з високим і низьким рівнем доходів у межах держави; і локальний – включає класову поляризацію. Протиріччя виникають на основі того, що, наприклад, сектор фінансових послуг, в якому працюють високооплачувані спеціалісти, також значною мірою використовує низькооплачуваних працівників, а середній клас або відсутній, або надто вразливий до проблеми безробіття.
Темпи збільшення світових міст генерують соціальні витрати, які перевищують фінансові можливості держави	Швидкий приплив бідних робітників у світові міста із-за кордону чи з інших регіонів країни генерує величезні потреби в суспільному відтворенні, наприклад, житло, освіта, охорона здоров'я, транспорт і добробут. Ці потреби все частіше протистоять іншим потребам, які породжені транснаціональним капіталом для економічної інфраструктури або правлячою елітою для власного суспільного відтворення.

Джерело: складено автором.

Фрідман запропонував глобальну ієрархію міст, які є окремими елементами однієї мережі:

- глобальні фінансові міста: Лондон, Нью-Йорк, Токіо;
- мультинаціональні міста: Маямі, Лос-Анжелес, Франкфурт, Амстердам, Сінгапур;
- важливі національні міста: Париж, Цюрих, Мадрид, Мехіко, Сан-Паулу, Сеул, Сідней.

На сучасному етапі глобалізація економічної діяльності породжує новий тип організаційної структури, де головними елементами виступають глобальні міста. Термін «глобальне місто» вперше було запропоновано С. Сассен [11], провідним теоретиком у сфері вивчення глобалізації, міста і міграційних процесів. Авторка ґрунтує свою працю на дослідженні трьох міст — Нью-Йорка, Лондона і Токіо. На її думку, сучасний розвиток світової економіки відводить найбільшим містам новітню стратегічну роль. Сассен у своєму підході підкреслює, що міста є головними вузлами у взаємозалежних системах інформації і грошей. Ці системи безпосередньо пов'язані зі спеціалізованими підприємствами (фінансовими установами, консалтинговими, аудиторськими та

юридичними фірмами, засобами масової інформації), які сприяють формуванню і переміщенню інформаційних і грошових потоків. Авторка наголошує, що ці потоки більше не пов'язані лише з національними кордонами і системами регулювання, а тому динаміка розвитку глобального міста початку XXI століття значно відрізняється від динаміки розвитку великих міст в XIX столітті. На її думку, глобальні міста – це стратегічні центри концентрації господарської діяльності, управління транскордонними фінансовими потоками та надання високотехнологічних послуг.

Не можна не погодитися із твердженням С. Сассен, що світове місто – це тип міста, розвиток якого прослідковується протягом століть у більш ранні періоди в Азії і європейських метрополіях [12, с. 28]. Відтак, можна стверджувати, що більшість сучасних глобальних міст є одночасно і світовими містами, однак, не всі. У такому випадку постає питання, як ідентифікувати ці міста і визначити, до якої міри вони функціонують як глобальні, а не лише світові. Наприклад, той факт, що Маямі вкінці 1980-х років почало набувати функцій глобального міста, не дає нам права називати його світовим.

На основі досліджень С. Сассен, Дж. Біверсток, Р. Сміт і П. Тейлор запропонували власне визначення глобального міста, під яким вони розуміють особливі постіндустріальні виробничі території, де інновації разом з послугами і фінансами є невід'ємною частиною недавньої реструктуризації світової економіки, в даний час широко відомої як глобалізація [13, с. 446 – 447].

Таким чином, до головних ознак глобальних міст можна віднести:

- їх переворотення на центри управління та формування політики світової економіки, наприклад, Вашингтон;

- можливість таких міст виступати глобальними фінансовими центрами, центрами надання спеціалізованих послуг (юридичних, рекламних тощо), які більше, ніж саме виробництво, впливають на економічний розвиток, і провідними глобальними товарними ринками, наприклад, Лондон; а також місцем розташування індустрії розваг, включаючи мистецтво, моду, телебачення, потужних медіа організацій та телекомунікаційних компаній міжнародного значення, наприклад, Лондон, Нью-Йорк;

- здатність приваблювати і розміщувати на своїй території штаб-квартири транснаціональних корпорацій, великих національних й іноземних компаній, наприклад, у Токіо знаходиться 17 із 100 провідних корпорацій, у Нью-Йорку – 11; а також більшість провідних неурядових і міжурядових організацій, наприклад, Нью-Йорк.

З метою виявлення топ глобальних міст світу застосовується Глобальний індекс міст (*Global Cities Index (GCI)*), за допомогою якого розглядається 84 міста на кожному континенті і який вимірює, наскільки ці міста глобально задіяні у п'яти вимірах: ділова активність, людський капітал, інформаційний обмін, культурний досвід і політична участь.

Згідно цього індексу Нью-Йорк залишається на 1 місці, а Лондон на 2, вже протягом 6 років (табл. 2).

Таблиця 2

Топ-20 глобальних міст світу

Місто	2014	2012	2010	2008
Нью-Йорк	1	1	1	1
Лондон	2	2	2	2
Париж	3	3	4	3
Токіо	4	4	3	4
Гонконг	5	5	5	5
Лос-Анжелес	6	6	7	6
Чикаго	7	7	6	8
Пекін	8	14	15	12
Сингапур	9	11	8	7
Вашингтон	10	10	13	11
Брюсель	11	9	11	13
Сеул	12	8	10	9
Торонто	13	16	14	10
Сідней	14	12	9	16
Мадрид	15	18	17	14
Відень	16	13	18	18
Москва	17	19	25	19
Шанхай	18	21	21	20
Берлін	19	20	16	17
Буенос-Айрес	20	22	22	33

Джерело: [14].

Відтак, на нашу думку, глобальними містами є міські конгломерати, через які розповсюджується вся економічна активність (фінансові відносини, міжнародна торгівля, політична потужність, новітні технології, організація спортивних мега-заходів) у світі. У той же час світове місто означає його вдале розташування у стратегічно важливому місці планети. Місто потрібно вважати світовим, якщо у ньому добре налагоджена торгівля, що зумовлено більшою мірою географічними чинниками, аніж економічними, та історичним розвитком; і глобальним, якщо там широко застосовуються інформаційні технології. Можна стверджувати, що більшість глобальних міст сформувалася на основі функціонування світових, котрі здавна були центрами міжнародної торгівлі. Найкращими прикладами світових міст є Салоніки (Греція), Калінінград (Росія), Александрія (Єгипет).

Глобальне місто носить глобальний характер і має вирішальне значення, будучи не лише місцем координування, а й умовою виробництва інноваційних продуктів та надання спеціалізованих послуг, необхідних бізнес-організаціям, розташованим по всьому світі. Послуги, інновації і фінансові блага є тими товарами, що їх продукує глобальне

місто. Глобальні міста конкурують одне з одним, але водночас представляють собою взаємозалежну систему, частково ізольовану від тих країн, де вони знаходяться.

Подібності і відмінності між світовими і глобальними містами продемонстровано на рис. 1.

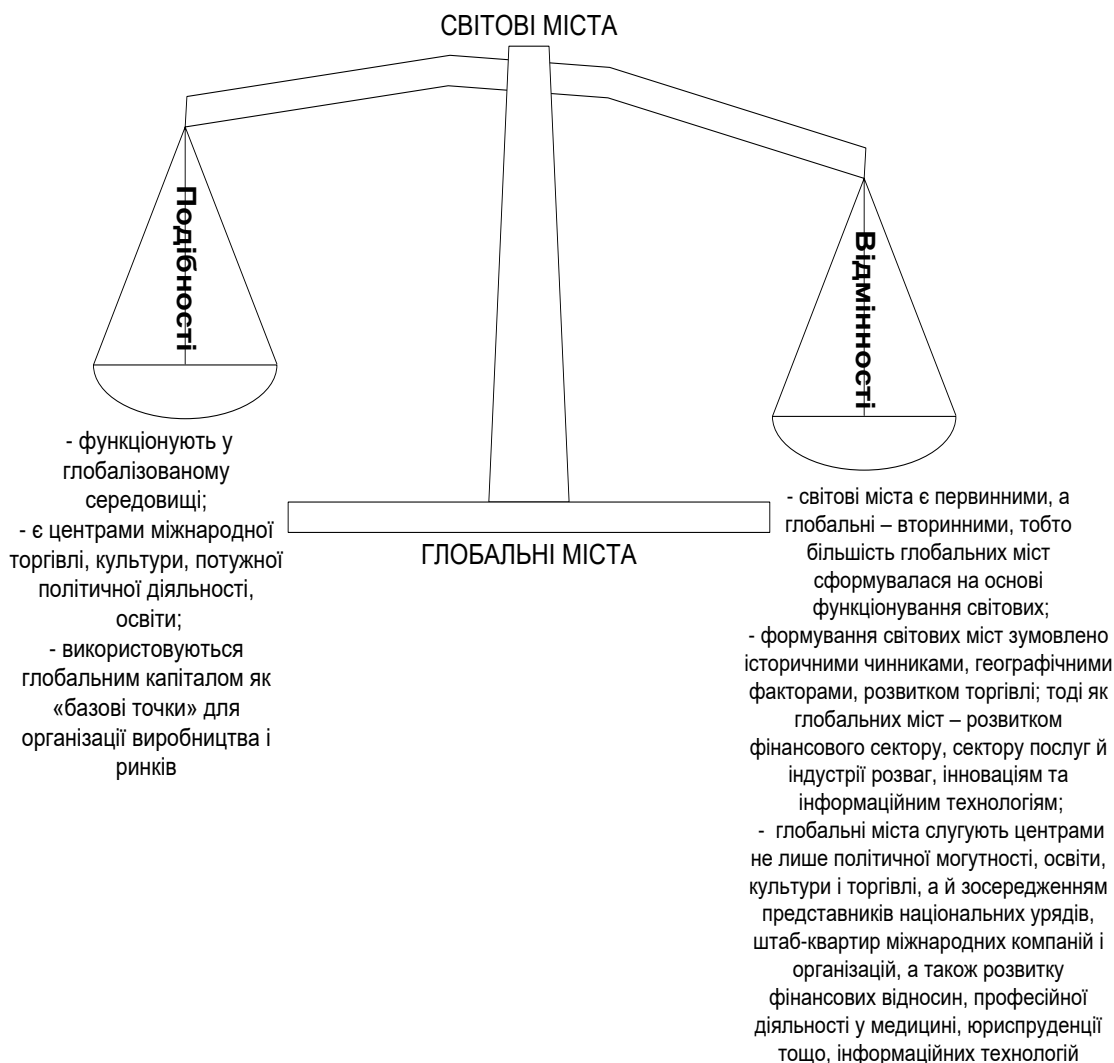

Рис. 1. Подібності і відмінності між світовими і глобальними містами у сучасному глобалізованому середовищі

Джерело: складено автором.

У нинішньому світі при формуванні інформаційного суспільства з покращеною соціальною інфраструктурою, активному розвитку технологічного потенціалу, концентрації інформаційних і фінансових потоків в окремих містах відбувається становлення глобальної економіки. Саме тому нині особливий інтерес становлять не регіони чи держави, а міста, що мають глобальне значення і впливають на планетарну економіку в системі міжнародних відносин

Висновки та перспективи подальших досліджень

Останнім часом кардинально змінюється уявлення про феномен світових і глобальних міст, який раніше розглядався як явище одиничне й унікальне, а сьогодні – як масове і типовоє. У зв'язку із цим формування таких міст привертає підвищену увагу, що дозволяє зробити наступні висновки:

1. Незважаючи на низку проблем суспільної життєдіяльності, як замкнутий простір, бідність, відчуженість людей, шум, бруд і повсякчасна напруга, міста спонукають і дозволяють людям розвиватися з метою задоволення викликів новоутворюючої постіндустріальної економіки. Саме міста є центрами і каналами глобальних товарних, фінансових, людських й інформаційних потоків. Сучасні міста стають свідками динамічних змін, які не мали місця у минулому. Навіть будучи економічно відсталим, кожне місто поступово стає учасником глобалізаційних процесів і займає там власну нішу.

2. Більшість учених (П. Холл, М. Кастельс, Д. Харві, Дж. Фрідман та інші), які досліджують виникнення світових і глобальних міст, інтерпретує ці поняття, як синонімічні і такі, що мають однакове значення. Власне, їх позицію можна зрозуміти, посилаючись на те, що ці дослідники були першопроходцями і трактували дані терміни з огляду на історичний період, стан й умови функціонування економіки. Однак, ми погоджуємося з деякими іншими науковцями (С. Сассен), які тлумачать поняття «світове місто» і «глобальне місто», пояснюючи різницю між ними на основі розвитку економічних засад і світової економіки.

3. Формування світових міст спричинено історичними чинниками, географічними факторами (місцерозташування), розвитком торгівлі, особливо міжнародної. Тобто, світові міста за своїм походженням сягають історичної давнини, коли саме торгівля відігравала найважливішу роль у становленні світової економіки. У той же час глобальні міста є дещо сучаснішим феноменом, який виник завдяки стрімкому розвитку фінансового сектору, сектору послуг й індустрії розваг, інноваціям та інформаційним технологіям, тобто саме економічний вплив мав вирішальне значення для їх появи.

4. Світові, а особливо, глобальні міста відіграють провідну роль у становленні глобальної економіки завдяки формуванню глобальної інформаційної інфраструктури, інтеграції інформаційних ресурсів всіх рівнів, обсягів і масштабів, безпрецедентному збільшенню мобільності фінансових, матеріальних і людських потоків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Sassen S. Global city: New-York, London, Tokyo / Saskia Sassen. – Princeton N. J.: Princeton university, 1991.
2. Geddes P. Cities in Evolution / Patrick Geddes. – London: Williams and Norgate, 1915 / [Reprinted in: LeGates, R., Stout, F. (ed.) Early Urban Planning. – London: Routledge, 1998. – Vol. 4. – Pp.1870 – 1940].
3. Castells M. Technopolies of the world. The making of 21-st. century industrial complexes / M. Castells, P. Hall. – London: Routledge, 1994.

4. Воронін І. М. Формування глобальних міст як результат впливу процесів глобалізації й інформатизації на систему розселення [Електронний ресурс] / І.М. Воронін // Ученые записки Тавр. нац. ун-та им. В. И. Вернадского. – 2009. – № 2. – Т. 22 (61). – С. 167 – 172. – Режим доступу: http://sn-geography.crimea.edu/arhiv/2009/uch_22_2g/020_voron.pdf.
5. Нагорняк Т. Л. Міста як бренди за умов глобалізації [Електронний ресурс] / Т.Л. Нагорняк // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Філософія. Політологія. – 2013. – Вип. 1. – С. 40 – 43. – Режим доступу: http://papers.univ.kiev.ua/filosofija_politologija/articles/L._Cities_as_brands_in_conditions_of_globalization_19557.pdf.
6. Бойко-Бойчук О. В. Світові тенденції розвитку міст: міжнародний досвід [Електронний ресурс] / О. Бойко-Бойчук. – Режим доступу: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej6/txts/07bovmmd.htm>.
7. Geddes P. Cities in evolution an introduction to the town planning movement and to the study of civics / Patrick Geddes. – London: Williams & Norgate, 1915. – 409 p.
8. Hall P. The World Cities / Peter Hall. – New York: McGraw-Hill, World University Library, 1966. – 256 p.
9. Friedmann J. The World City Hypothesis / John Friedmann / [at 317. Friedmann cites Manuel Castells' La question urbaine. – Maspero: Paris, 1972, and David Harvey's Social Justice and the City. – Edward Arnold: London, 1973].
10. Friedmann J. The World City Hypothesis / John Friedmann // Development and Change. – January. – 1986. – Vol. 17. – Issue 1. – Pp. 69–83.
11. Sassen S. Globalization and its Discontents / Saskia Sassen. – New York: New York Press, 1998. – [Chapter One and Ten].
12. Sassen S. The Global City: Introducing a Concept / Saskia Sassen // The Brown Journal of World Affairs. – Winter/Spring. – 2005. – Vol. XI. – Issue 2. – Pp. 27 – 43.
13. Beaverstock J.V. A Roster of World Cities / Beaverstock J.V., Smith R.G., Taylor P.J. // Cities. – 16 (6). – 1999. – Pp. 445 – 458.
14. Berube A. Global Cities, Present and Future: 2014 Global Cities Index and Emerging Cities Outlook [Електронний ресурс] / A. Berube, D. Frison // AT Kearney, 2014. – Режим доступу: <http://www.atkearney.com/research-studies/global-cities-index/full-report>.

REFERENCES

1. Sassen S. (1991), Global city: New-York, London, Tokyo, Princeton N. J., Princeton university.
2. Geddes, P. (1915), Cities in Evolution. London: Williams and Norgate. Reprinted (1998) in: LeGates, R., Stout, F. (ed.), Early Urban Planning, pp. 1870-1940, Vol. 4., London: Routledge.
3. Castells M., Hall P. (1994), Technopolies of the world. The making of 21-st. century industrial complexes, London, Routledge.
4. Voronin I. (2009), Formation of global cities as the result of processes of globalization and information on the system of settlement, Scientific notes of Vernadsky Tavria National University, № 2, Vol. 22 (61), pp. 167 – 172, available at: http://sn-geography.crimea.edu/arhiv/2009/uch_22_2g/020_voron.pdf.
5. Nahorniak T. (2013), Cities as brands under the conditions of globalization, Bulletin of Taras Shevchenko Kyiv National University. Philosophy. Politics, Issue 1, pp. 40 – 43, available at: http://papers.univ.kiev.ua/filosofija_politologija/articles/L._Cities_as_brands_in_conditions_of_globalization_19557.pdf.
6. Boiko-Boichuk O. World trends in urban development: international experience, available at: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej6/txts/07bovmmd.htm>.

7. Geddes P. (1915), *Cities in evolution an introduction to the town planning movement and to the study of civics*, London, Williams & Norgate, 409 p.
8. Hall P. (1966), *The World Cities*, New York: McGraw-Hill, World University Library, 256 p.
9. Friedmann J. *The World City Hypothesis*, at 317. Friedmann cites Manuel Castells' *La question urbaine* (1972), Maspero, Paris, and David Harvey's *Social Justice and the City* (1973), Edward Arnold, London.
10. Friedmann J. (1986), *The World City Hypothesis*, *Development and Change*, Vol. 17, Issue 1, pp. 69–83, (January).
11. Sassen S. (1998), *Globalization and its Discountents*, New York, New York Press, Chapter One and Ten.
12. Sassen S. (2005), *The Global City: Introducing a Concept*, *The Brown Journal of World Affairs*, Winter/Spring, Vol. XI, Issue 2, pp. 27 – 43.
13. Beaverstock J.V., Smith R.G., Taylor P.J. (1999), *A Roster of World Cities*, *Cities*, 16 (6), pp. 445-458.
14. Berube A., Frison D. (2014), *Global Cities, Present and Future: 2014 Global Cities Index and Emerging Cities Outlook*, ATKearney. – available at: <http://www.atkearney.com/research-studies/global-cities-index/full-report>.